

Statul trebuie să respecte opțiunea cetățenilor care refuză actele biometrice

Intrarea în vigoare, la 1 aprilie 2014, a Legii nr. 235/2013, care aprobă OUG nr. 82/2012 pentru modificarea și completarea unor acte normative privind evidența persoanelor, actele de identitate ale cetățenilor români, precum și actele de rezidență ale cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European rezidenți în România, este privită de unii cetățeni români (cel puțin 1.000.000, care au dat semnături pentru un referendum pe tema introducerii pașapoartelor biometrice în anul 2009) și de un segment consistent al societății civile (46 de asociații creștine și de apărare a libertăților cetățenești, care au adresat un memoriu comun Parlamentului României în anul 2013) cu retinere și îngrijorare, din cauza elaborării cardurilor electronice de identitate și a comasării cardurilor de identitate, simple și electronice, cu cardurile de sănătate.

Refuzul acestor documente, percepute ca un atac la adresa libertății persoanei și o încălcare a dreptului la viață privată, este legitimat de exercitarea dreptului cuprins la [art. 23 \(1\)](#) din Constituția României, care spune că “libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile”, și a celui ce rezultă din [art. 26 \(1\)](#) din Constituție, în care se spune că “autoritățile publice ocrotesc viața intimă, familială și privată”. La acestea se mai adaugă și [art. 29 \(1\)](#) din Constituție: “Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie contrară convingerilor sale”, în cazul de față fiind vorba despre **opinia** (în lipsa unor garanții irefutabile și considerând toate demonstrațiile contrare rămâne doar o opinie) **că actele de identitate biometrice sunt total inofensive și nu prezintă niciun risc**. Motivația refuzului este percepția că adoptarea acestui sistem de îndosariere biometrică oferă statului o putere uriașă asupra fiecărei persoane posesoare de acte electronice, după cum rezultă din cele spuse, în 2004, de către raportorul Parlamentului European, eurodeputatul liberal danez Ole Sorenson, care compara implementarea documentelor biometrice, cu scopul de a combate contrafacerea lor și a le face mai sigure, cu o încercare de “a sparge o nucă cu un baros”. Cu aceeași ocazie, eurodeputatul liberal englez Graham Watson avertiza “că echilibrul în problema biometriei înseamnă să ne asigurăm că nu dobândim un pic

de siguranță, pentru care să aflăm mai târziu că am plătit cu o cantitate inacceptabilă de libertate”[1]. În plus, într-un raport al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei din 2011, numit sugestiv *Necesitatea considerării la nivel global a implicațiilor biometriei asupra drepturilor omului*, întocmit de Holger Haibach și devenit Rezoluția 1797/2011 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, se arată că “dezvoltarea rapidă a tehnicilor biometrice produce riscuri la adresa unor drepturi ale omului: **dreptul la respectarea vieții private, dreptul la un proces echitabil, prezumția de nevinovăție, dreptul la liberă circulație și interzicerea discriminării**, drepturi consemnate în Convenția Europeană a Drepturilor Omului (ETS nr. 5)”[2] (s.n.). Raportul scoate în evidență faptul că dezvoltarea rapidă a acestei tehnologii și dorința unor state de a o pune în practică ar putea să nu țină pasul cu cadrul legal prin care statele membre să fie capabile să “mențină un echilibru real între nevoia de securitate și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale”. Mai mult, raportul recunoaște că “la nivel european cadrul legal existent este vag și nu există o definiție acceptată a **datelor biometrice**”. La capitolul recomandări, la punctul 4.3.2 se spune: “**să se garanteze indivizilor care nu pot sau nu doresc să ofere date biometrice metode alternative de identificare și verificare, acolo unde astfel de date ar putea include, în mod nenecesar, fișa medicală personală sau informații legate de sănătate**”, iar la punctul 4.3.5 Rezoluția spune: “să asigure o transparență sporită, **ca o condiție prealabilă a unui consimțământ explicit din partea persoanei de a oferi date biometrice și, acolo unde este cazul, facilitarea retragerii aceluși consimțământ**” (s.n.). În momentul în care Holger Haibach prezenta acest raport, România avea pașapoarte biometrice deja de doi ani și ne este greu să credem că dintre toate statele membre ale Uniunii Europene țara noastră ar avea o legislație specifică foarte limpede. Cât despre dezbaterile publice, despre deplina transparență, despre oferirea posibilității unui consimțământ explicit...

La rândul său, cardul de sănătate a fost îndelung contestat în acești ani chiar de către unii lideri ai sistemului de sănătate și de către lideri de opinie ai asociațiilor creștine și/sau care apără drepturile omului, din pricina riscului major pe care accesul, prin intermediul acestuia, la multe date cu caracter personal îl prezintă la adresa vieții intime a cetățeanului și a protejării datelor sale personale. Comasarea sa cu cardul de identitate a creat temerea că, deși există un tip de act de identitate care se numește *card de identitate simplu*, **prin dotarea sa cu un mediu de stocare pentru cardul de sănătate, acesta va îndeplini în linii**

mari multe dintre funcțiunile cardului electronic propriu-zis, anulând astfel *de facto* opțiunea reală a celor care doresc documente de identitate complet lipsite de orice element electronic și biometric. Cu toate acestea, prin art. 17, alin. 1 din OUG 82/2012, modificată, actualizată și intrată în vigoare la 22 iulie 2013 s-a decis: “cartea de identitate conține... date aferente cardului național de asigurări sociale de sănătate, stabilite la art. 331 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, înscrise în mediu de stocare”. Conform art. 17 (1.1), “...mediul de stocare prevăzut la alin. (1), care asigură funcționalitatea cărții de identitate ca și card național de asigurări sociale de sănătate...”.

Refuzul legitimat al unor cetățeni români de a intra în posesia actelor de identitate simple sau biometrice care au în componența lor și cipul cardului de sănătate poate genera o **situație de neconstituționalitate a actelor normative care impun aceste documente**[3], având în vedere că, în conformitate cu Legea nr. 21/1991, art. 22, actul de identitate face dovada cetățeniei, iar OUG nr. 82/2012, art. 13, spune clar: “actul de identitate face dovada identității, a cetățeniei române, a adresei de domiciliu și, după caz, a adresei de rezidență”. În condițiile în care un cetățean român refuză actul de identitate, fie că e vorba de cel electronic biometric, fie că e vorba de cel simplu cu card de sănătate inclus, atunci el nu mai poate face dovada identității și cetățeniei sale, pierzându-și, *de plano* și *de facto*, cetățenia, situație care intră în conflict cu [articolul 5, alin. 2](#) al Constituției, în care se spune: “**cetățenia nu poate fi retrasă celui ce a dobândit-o prin naștere**”. Eliberarea documentelor de identitate la care cetățeanul nu are acces din motive ce țin de convingerile sale intime echivalează, prin consecințele sale, cu o retragere a cetățeniei, întrucât cel ce refuză actul de identitate, pentru a-și apăra libertatea și conștiința, nu mai poate beneficia de niciun drept pe care cetățenia i-l oferă, în condițiile în care acest refuz devine permanent.

Incapacitatea de a face dovada identității, a domiciliului și a cetățeniei îl poate duce pe cetățean la situația de a pierde toate drepturile sale garantate de Constituție. Se pot pierde astfel: accesul la justiție, garantat de [art. 21 \(1\)](#) și mai ales (2), unde se spune că “**nicio lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept**”; dreptul la vot ([art. 36](#)), dreptul de a alege și a fi ales ([art. 37](#)), dreptul la asociere ([art. 40](#)), dreptul la muncă ([art. 41](#)), dreptul la proprietate ([art. 44](#)), dreptul la moștenire ([art. 46](#)), dreptul de a întemeia o familie ([art. 48](#)), dreptul la protecție al persoanei cu handicap ([art. 50](#)), dreptul de petiționare ([art. 51](#)). La

acestea mai trebuie adăugat faptul că incapacitatea de a prezenta un document de identitate, atunci când organul de control abilitat îl pretinde, poate avea ca efect sancțiune contravențională, potrivit legii, după cum aceeași pedeapsă se poate primi și pentru refuzul în sine de a se prezenta la serviciul de evidență a populației, după expirarea actualelor acte, pentru a primi noile acte.

Modul de prelevare și stocare a datelor biometrice îl transformă pe cetățean într-un prezumtiv infractor, lucru ce contravine [articolului 23 \(11\)](#) din Constituția României, care definește prezumția de nevinovăție astfel: “Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată”. Încălcarea prezumției de nevinovăție a fost constatată și de către Rezoluția 1797/2011 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, despre care am vorbit mai sus.

Încălcarea dreptului la viață privată și a dreptului de protecție a datelor este admisă și prin Hotărârea în cauza C-291/12 a Curții de Justiție a Uniunii Europene, din 17 octombrie 2013, care recunoaște că “prelevarea amprentelor digitale și stocarea lor în pașaport constituie o atingere adusă dreptului la respectarea vieții private și dreptului la protecția datelor cu caracter personal”. CJUE justifică această atingere prin “obiectivul de a asigura protecția pașapoartelor împotriva utilizării lor frauduloase”. Respectarea vieții private este garantată de către Constituția României în [art. 26](#). În conformitate cu [art. 53](#) din Constituția României, exercițiul unor drepturi constituționale poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune; în plus, restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a generat-o. Nicăieri în acest articol nu este prevăzut, printre motivele de restrângere a drepturilor cetățenești, “obiectivul protecției pașapoartelor contra utilizării frauduloase” sau “obiectivul general constând în prevenirea intrării ilegale a persoanelor pe teritoriul Uniunii Europene”. Mai mult decât atât, dreptul la protecția datelor cu caracter personal nici nu este prevăzut în Constituția în vigoare, existând doar în proiectul de revizuire a Constituției, unde la articolul 26 s-a propus spre a fi introdus un alineat care să spună: “Statul garantează dreptul cetățenilor la protecția datelor cu caracter personal”, ceea ce înseamnă că **actele biometrice puse în circulație în România încă din 2009 nu au nici o bază constituțională pentru protejarea datelor din ele**[4], ca să nu mai spunem că experiența altor state arată că protejarea desăvârșită a datelor este mai mult un deziderat juridic, în cazul documentelor biometrice, decât o realitate.

Un aspect foarte important al problemei îl constituie descrierea de către OUG nr. 82/2012 a actelor de identitate ca documente de călătorie, pe care Guvernul o folosește ca temei din legislația europeană pentru aplicarea acestei legi. Declararea cărții de identitate ca document de călătorie a fost făcută de către art. 6.1 (1) al Legii nr. 248/2005, care spune: "Pentru scopurile prezentei legi, cartea de identitate valabilă constituie document de călătorie pe baza căruia cetățenii români pot călători în statele membre ale Uniunii Europene". Această precizare vine după ce în art. 6 (1) al aceleiași legi sunt enumerate tipurile de documente de călătorie pe baza cărora cetățenii români pot călători în străinătate: *pașaportul diplomatic, pașaportul de serviciu, pașaportul simplu și titlul de călătorie* (OUG 207/2008, pe aceeași temă, adaugă și *pașaportul simplu temporar*), iar la art. 6 (3) se spune: "cetățenii români pot călători în străinătate și în baza altor documente stabilite prin acordurile internaționale la care România sau, după caz, Guvernul României este parte" (articolul este abrogat prin Legea nr. 175/2013, după ce aceasta modifică art. 6 (1) al Legii nr. 248/2005, completând și încheind lista documentelor de călătorie existente în uz în România cu *pașaportul diplomatic electronic, pașaportul de serviciu electronic și pașaportul simplu electronic*). Articolul 7 al legii vorbește despre includerea în documentele de călătorie a unui mediu de stocare electronică a datelor biometrice ale persoanei, însă articolul 7 (2), referitor la forma, conținutul și data punerii în vigoare a noilor documente de călătorie, face precizarea esențială că este vorba despre forma și conținutul documentelor de călătorie **prevăzute la art. 6 (1). Nu este inclus și actul de identitate** de la 6.1 (1), așa cum nu este inclus nici în articolele următoare, unde sunt descrise pe larg documentele de călătorie de la 6 (1).

Deși este considerat, pentru scopurile legii liberei circulații a persoanelor, document de călătorie, actul de identitate **nu este listat în rândul documentelor de călătorie propriu-zise, asupra cărora ar acționa necesitatea dotării lor cu spații de stocare electronice**. Acest lucru este în consonanță cu Articolul I (3) al Regulamentului CE 2252/2004, care stipulează: "Prezentul regulament se aplică pașapoartelor și documentelor de călătorie emise de statele membre. **Nu se aplică cărților de identitate emise de statele membre resortisanților lor** sau pașapoartelor și documentelor de călătorie temporare cu o valabilitate de 12 luni sau mai puțin" (s.n.), prevedere menținută în această formă și de către Regulamentul CE 444/2009, care modifică Regulamentul din 2004. Prin urmare, **cărțile de identitate emise de către statele membre resortisanților lor nu trebuie să aibă elemente biometrice**

pentru a se putea circula cu ele în spațiul comunitar. De ce ar fi făcut Uniunea Europeană această distincție, știind că, la data emiterii Regulamentului, Directiva CE 38/2004 permitea de mai bine de jumătate de an accesul în spațiul european în baza cărții de identitate? Cu atât mai mult cu cât rezoluția a folosit termenul “resortisant”, al cărui sens e de “cetățean aparținând unui stat, **afiat pe teritoriul altui stat**” (*DEX*; s.n.). De ce nu a inclus CE în acest document cartea de identitate direct în rândul documentelor de călătorie, dacă trebuia să devină electronică la un moment dat? Iar dacă ar exista un text de lege european ulterior, care să facă această definiție a cardului de identitate ca document de călătorie, nu ar fi contrazis de prevederea Regulamentului 2252/2004?

Dacă motivul introducerii cardurilor de identitate biometrice **nu este legat neapărat de vreo impunere clară din partea UE cu privire la libera circulație a persoanei în spațiul comunitar**, ne rămâne să considerăm că Guvernul României emite documente biometrice de identitate dintr-unul sau din toate celelalte motive pe care ni le propune în preambulul OUG nr. 82/2012:

- producerea unor acte de identitate sigure;
- necesitatea sporirii gradului de siguranță al actului de identitate, **relevată inclusiv prin mass-media** (?) (s.n.)
- alinierea la **inițiativele** europene în materia evidențelor persoanei și e-serviciilor;
- evaluarea activității MAI... care prevede implementarea proiectului cărții electronice de identitate;
- prevederile Directivei CE 3770/2009 de modificare a specificațiilor tehnice pentru modelul uniform de **permis de ședere pentru resortisanții țărilor terțe** (nu are nicio legătură cu cardurile de identitate ale propriilor resortisanți);
- faptul că neimplementarea acestor măsuri... ar avea urmări negative asupra utilizării eficiente a resurselor umane și financiare din sistemul de evidență a populației (se încalcă drepturile fundamentale ale cetățenilor pentru asemenea motivație!!!!?????)

Nici unul dintre aceste motive enumerate de către OUG nr. 82/2012 nu se fundamentează pe un text de lege european care să spună clar că statul român este obligat să introducă acte de identitate biometrice până la un anumit termen.

Ținând cont de toate aspectele precizate mai sus, se cuvine ca autoritățile de resort ale statului:

1. Să ia notă de faptul că **generalizarea actelor electronice biometrice poate leza atât drepturile și libertățile cetățenești ale celor care le acceptă**, întrucât tehnologiile folosite s-au dovedit a fi nesigure și există și riscul ca aceste persoane să fie supuse unor abuzuri, enunțate mai sus, **cât și pe ale celor care le resping**, deoarece prin refuzul acestor acte, unii cetățeni români sunt privați de dreptul la liberă circulație, de dreptul câștigat prin concurs de a șofa, de drepturile ce decurg din cetățenia română și altele.

2. Să analizeze cu maximum de seriozitate interpretarea pe care cele 46 de asociații creștine au dat-o, în 2013, Regulamentului CE 2252/2004, în sensul că **nu există nicio obligație de a aplica prevederile acestui Regulament la cărțile de identitate eliberate de statele membre resortisanților lor**, întărită de statutul de document de călătorie oferit cumva conjunctural actului de identitate de către Legea nr. 248/2005, iar în cazul în care această interpretare este corectă, **să procedeze urgent la anularea completă a prevederilor Legii nr. 235/2013 cu privire la cărțile de identitate și să continue să elibereze documente de identitate exact ca cele de dinainte de 1 aprilie 2014.**

3. Să explice ce a motivat precizarea din capitolul III, art. 12 (3) al OUG nr. 97/2005: “de la 1 ianuarie 2011 (sic!), prin act de identitate se înțelege și cartea electronică de identitate” (s.n.), dacă Uniunea Europeană **nu impune** cărților de identitate nici un fel de element electronic de stocare?

4. În cazul în care prevederea Regulamentului 2252/2004 este contrazisă de altă prevedere europeană, care consideră actele de identitate documente de călătorie și impune dotarea acestora cu elemente biometrice, sau există un text european de lege care să impună României clar acest lucru, din motivele enunțate în preambulul OUG nr. 82/2012: “aliniera la inițiativele europene...”, “preocupările de interconectare...”, “crearea premiselor...”, “concordanța cu programul STORK care își propune...”, să se consulte cu partenerii europeni, pe care să-i și informeze că **în România există o opoziție puternică față de actele biometrice de orice tip** și că o parte a populației românești nu este de acord cu participarea la inițiativele europene de creare a unui sistem european biometric de evidență a populației.

5. În cazul în care se va demonstra clar că instituțiile europene impun prezența elementor electronice pe cardurile de identitate ale celor ce doresc să călătorească în spațiul comunitar, să ofere carduri electronice de identitate numai

celor care le cer, pentru a nu le leza dreptul la liberă circulație și la muncă, și să modifice legislația în așa fel încât **cartea de identitate simplă să fie identică cu cele eliberate până în 30 martie 2014, fără mediul de stocare pentru cardul de sănătate.**

6. Să modifice art. 17 (2) din OUG nr. 82/2012, în așa fel încât **între datele cu caracter personal să fie înscris și în cardul de identitate obișnuit prenumele părinților titularului**, așa cum este prevăzut pentru cărțile de identitate electronice, pentru a evita încălcări ale drepturilor titularilor, cum ar fi dreptul de proprietate, dreptul la moștenire etc. Această **obligație** a instituțiilor publice este prevăzută și în Noul Cod Civil, la [art. 98](#), unde se menționează expres, printre attributele de identificare, “starea civilă este dreptul persoanei de a se individualiza în familie și societate”. Înțelegem dorința autorităților române de a ține pasul cu cele mai noi trenduri europene în materie de teorii ale genului, dar nu putem fi de acord cu discriminarea unei întregi populații din acest motiv, mai ales în condițiile în care cei ce primesc carduri biometrice au dreptul de a avea prenumele părinților înscrise.

7. Să ofere **garanții că prevederile OUG nr. 82/2012 cu privire la posibilitatea de opțiune pentru tipul de document de identitate rămâne permanentă** și nu e doar o fază tranzitorie. Faptul că la ora actuală Guvernul a fost de acord cu trei variante de act de identitate, înseamnă: a) **fie că Uniunea Europeană nu a impus astfel de tehnologii actelor de identitate**, iar actele de identitate simple, fără card de sănătate, sunt perfect valabile, celelalte fiind adoptate dintr-un exces de, să-i zicem, zel al autorităților române; b) **fie că autoritățile române și-au dat seama de potențialul de neconstituționalitate al unei astfel de decizii** și nu sunt pregătite să își asume desființarea actului normativ cu prima ocazie, când un cetățean ar invoca în tribunal o excepție de neconstituționalitate din motivele invocate mai sus (înțelegem că deja există în țară cel puțin un proces în contencios administrativ pe această temă); c) **fie că autoritățile române au oferit o perioadă de tranziție**, urmând ca la o dată ulterioară să uniformizeze legislația în sensul impunerii generale a cardului electronic. Altminteri, ce rost ar avea toată tehnologia aceasta superperformantă, dacă ar exista cetățeni care ar fi în afara rețelei și nu ar putea fi luați în evidență de către sistem cu aceste mijloace?
Quartum non datur.

8. Să informeze populația că țări europene precum Danemarca, Marea Britanie

sau Irlanda au negociat cu Uniunea Europeană condițiile în care aderă la aceasta și au impus condiții legate de aplicarea regulamentelor referitoare la libera circulație a persoanei. Iată trei exemple aflate în preambulul Regulamentului CE 2252/2004: *punctul 10* spune: „În conformitate cu articolul 1 și articolul 2 din Protocolul privind poziția Danemarcei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene, Danemarca nu participă la adoptarea prezentului regulament, nu este legată de acesta și acesta nu i se aplică. Având în vedere că prezentul regulament se bazează pe *acquis*-ul Schengen în temeiul dispozițiilor din titlul IV din partea a treia din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Danemarca, în conformitate cu articolul 5 din protocolul menționat, hotărăște, în termen de șase luni de la adoptarea prezentului regulament de către Consiliu, dacă îl transpune sau nu în legislația sa națională”; *punctul 11*: “Prezentul regulament reprezintă o dezvoltare a dispozițiilor *acquis*-ului Schengen la care Regatul Unit nu participă, în conformitate cu Decizia 2000/365/CE a Consiliului din 29 mai 2000 privind cererea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord de a participa la unele dintre dispozițiile *acquis*-ului Schengen. În consecință, Regatul Unit nu participă la adoptarea prezentului regulament, nu este legat de acesta și acesta nu i se aplică”; *punctul 12*: “Prezentul regulament reprezintă o dezvoltare a dispozițiilor *acquis*-ului Schengen la care Irlanda nu participă, în conformitate cu Decizia 2002/192/CE a Consiliului din 28 februarie 2002 privind cererea Irlandei de a participa la unele dintre dispozițiile *acquis*-ului Schengen. În consecință, Irlanda nu participă la adoptarea prezentului regulament, nu este legată de acesta și acesta nu i se aplică”.

9. Să explice populației României **cum au reușit țările mai sus menționate să obțină astfel de exceptări de la aplicarea Regulamentului CE 2252/2004 și de ce România nu a negociat aceste lucruri la momentul aderării**, mai ales că exista deja precedentul grecesc, care indica modul în care o populație ortodoxă ar putea reacționa la astfel de prevederi.

10. Să explice populației de ce țări care nu aplică întrutotul *acquis*-ul Schengen sunt membre ale spațiului Schengen, iar România, care aplică aceste prevederi, chiar cu riscul de a încălca drepturile unei părți a populației, nu este.

11. Să identifice modalități, împreună cu partenerii europeni, pentru **a obține, dacă mai permit angajamentele deja luate de România, derogări de la legislația comunitară în domeniu, de genul celor obținute de statele mai**

sus menționate, aducând ca argumente în favoarea deciziei faptul că implementarea acestor măsuri riscă să priveze unii cetățeni români de drepturile lor fundamentale, garantate de Constituția României, deoarece **unii cetățeni vor refuza cu îndârjire să le primească**, iar la nivelul societății există o opoziție masivă, chiar și din partea unor persoane care, din diverse motive, cele mai multe de ordin material, au acceptat aceste acte, supunându-se astfel unui abuz de conștiință.

12. Să ia notă de faptul că există țări precum Marea Britanie, Finlanda sau Suedia, ultimele două, membre ale spațiului Schengen, iar prima, colaboratoare pe anumite domenii cu țările din acest spațiu, în care introducerea cărților electronice de identitate a fost abandonată sau urmează a fi abandonată din pricina slabei cereri din partea populației, a nesiguranței tehnologiei și a costurilor ridicate ale operării unei astfel de tehnologii.

Statul român are obligația de a respecta drepturilor tuturor cetățenilor români, de a-i informa corect pe cei ce primesc actele electronice cu privire la posibilele riscuri la care se expun și de a găsi soluții cu caracter permanent, capabile să le asigure persoanelor care se opun primirii actelor biometrice electronice exercitarea drepturilor cetățenești. Trebuie să trateze cu seriozitate faptul că există un segment al populației care **se opune atât oricărei forme de comasare a documentelor de identitate cu cardurile bancare, cu cardurile de sănătate sau cu alte tipuri de acte electronice, cât și deja propusei retrageri, în viitor, a banilor lichizi de pe piață și înlocuirea lor doar cu monedă virtuală**. Este necesar să militeze, în condițiile în care îi permit angajamentele semnate la nivel european în numele său, pe lângă instituțiile europene, pentru a obține derogări de la aplicarea unor astfel de regulamente, cu asigurarea respectării drepturilor tuturor cetățenilor români.

Modul în care a fost tratat, atât de autoritățile de resort, cât și de mediile de informare publică naționale, refuzul unor cetățeni români de a primi acte electronice este deplorabil. Libertatea de conștiință este un act pur subiectiv, cetățenii nu trebuie să dea explicații elaborate de ce se tem de actele biometrice, nici să aștepte ca aceste explicații să fie analizate, judecate și validate sau nu. Statul trebuie să ia la cunoștință că un act normativ pe care l-a emis lezează anumiți cetățeni și să ia măsuri în consecință, pentru ca drepturile acelor cetățeni să nu fie prejudiciate. Nu contează nici măcar cât de mulți sau de puțini sunt. Un singur cetățean dacă este privat de exercitarea drepturilor sale printr-un act

normativ, trebuie luate măsuri pentru a îndrepta situația. Cu atât mai mult cu cât e vorba, în acest caz, de foarte mulți cetățeni. Ridiculizarea, batjocorirea și tratarea în derizoriu a opțiunilor acestora ne arată că societatea românească este departe de a fi una cu adevărat democratică și că mai este mult de lucru până când ideea de libertate de conștiință va fi cu adevărat înțeleasă și respectată de către factorii de decizie din țara noastră.

Cetățenii care doresc să li se recunoască pe cale juridică dreptul de a nu li se impune acte de biometrice (cel puțin cele de identitate) au posibilitatea de a invoca în instanță excepții de neconstituționalitate, în cadrul acțiunilor intentate în baza Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, al cărei prim articol reia integral [art. 52 \(1\)](#) din Constituția României: “Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei”.